

This article was downloaded by: [University of Auckland Library]  
On: 20 January 2015, At: 18:52  
Publisher: Taylor & Francis  
Informa Ltd Registered in England and Wales Registered Number:  
1072954 Registered office: Mortimer House, 37-41 Mortimer Street,  
London W1T 3JH, UK



## Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar

Publication details, including instructions  
for authors and subscription information:  
<http://www.tandfonline.com/loi/sgff19>

### Mineral från Bjelkes grufva på Areskutan

Gumælius Otto

Published online: 06 Jan 2010.

To cite this article: Gumælius Otto (1874) Mineral från Bjelkes grufva på  
Areskutan, Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar, 2:4, 127-128,  
DOI: [10.1080/11035897409454009](https://doi.org/10.1080/11035897409454009)

To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/11035897409454009>

PLEASE SCROLL DOWN FOR ARTICLE

Taylor & Francis makes every effort to ensure the accuracy of all the information (the "Content") contained in the publications on our platform. However, Taylor & Francis, our agents, and our licensors make no representations or warranties whatsoever as to the accuracy, completeness, or suitability for any purpose of the Content. Any opinions and views expressed in this publication are the opinions and views of the authors, and are not the views of or endorsed by Taylor & Francis. The accuracy of the Content should not be relied upon and should be independently verified with primary sources of information. Taylor and Francis shall not be liable for any losses, actions, claims, proceedings, demands, costs, expenses, damages, and other liabilities whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with, in relation to or arising out of the use of the Content.

This article may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, loan, sub-licensing, systematic supply, or distribution in any form to anyone is expressly forbidden. Terms & Conditions of access and use can be found at <http://www.tandfonline.com/page/terms-and-conditions>

GUMÆLIUS, OTTO. *Mineral från Bjelkes grufva på Åreskutan.*

Ledamoten af Geologiska Föreningen, Bergmästaren I. NYBERG i Hernösand, har till mig insändt ett mineral, som han tagit i Bjelkes grufva på Åreskutan i Jemtland, med begäran, att jag skulle låta något närmare undersöka det, samt sedan meddela Föreningen resultatet.

Mineralet är hvitt, icke kristalliseradt, ganska löst, fyller håligheter i kopparmalmen och lär ej vara sällsynt i grufvan. Det är i ringa mån lösligt i vatten och gifver detta en salt och något sammandragande smak; det afger vatten vid upphettning i kolf, löser sig lätt i svafvelsyra, salt- och salpetersyra, hvarvid någon fräsning af bortgående kolsyra visar sig, och små flockor af kiselsyra blifva olösta. Lösning gifver reaktion för lerjord, kalk, fäga talk, klor och svafvelsyra.

Då sammanställningen sålunda visade sig vara ganska invecklad, anmodade jag Herr AXEL LINDSTROM att verkställa kvantitativa bestämningar, hvilket han benäget åtog sig, ehuru den ringa tillgången på material ej medgaf att använda mera än 7—8 centigram till hvar och ett af de olika proven, hvilka ej heller kunde utsträckas till eftersökande af alkalier m. fl. ämnen.

Mineralet torkades öfver svafvelsyra, glödgades sedan, då det skrupnade och blef gråare till färgen, samt lüstes och behandlades på vanligt sätt. Resultatet blef:

Glödgning förlust <sup>1)</sup> .....	47,9	procent.
Olöst <sup>2)</sup> .....	3,5	”
Lerjord .....	6,3	”
Kalkjord .....	20,8	”
Talkjord .....	spår.	
Klor .....	2,1	”
Svafvelsyra .....	20,7	”
Summa	101,3	”

<sup>1)</sup> Medeltal af två prof 47,2 och 48,6.

<sup>2)</sup> Kiselsyra och några medföljande korn af bergarten. Medeltal af två bestämningar.

Om man antager, att 2,1 klor äro förenade med 1,2 kalcium, motsvarande 1,7 kalkjord, till klorkalcium, återstår 19,1 procent kalkjord. Häraf torde en del vara förenad med kiselsyra, en del med kolsyra och en del möjligen med svafvelsyra. Lerjorden är antagligen förenad med svafvelsyra. Glödningsförlusten, hvars storlek är förvånande, består dels af kolsyra, dels af vatten (kanske också af något flygtigt haloidsalt.)

Om man försöker att räkna sig till något antagligt resultat af analysen, kommer man närmast att tänka på, att hufvudbeståndsdelen skulle vara en kalkalun. En sådan är visserligen icke hittills känd hvarken af kemister eller mineraloger, men torde dock kunna finnas. Efter alunarternas vanliga sammanställning ( $\text{R}\ddot{\text{S}} + \text{R}\ddot{\text{S}}^3 + 24\text{H}$ ) skulle denna fordra mot 20,7 svafvelsyra 6,7 lerjord — sålunda ungefär den här funna kvantiteten — 3,6 kalkjord samt 27,9 vatten.

Då skulle återstå 15,5 kalkjord samt 20 % af glödningsförlusten. Om denna kalkjord tänkes förenad med 12,2 % kolsyra till kolsyrad kalk, skulle likväl återstå 7,8 % glödningsförlust, hvaraf en del såsom vatten kunde tänkas i förening med klorkalcium, men knappast det hela.

Om något större kvantitet material kan anskaffas, torde en ny utförligare undersökning kunna lemna resultat af intresse. Till dess torde det ock vara anledning att lemna ämnet utan namn.

---

#### GUMÆLIUS, OTTO. *Myrmalm från Järlehyttan.*

Vid den geologiska undersökningen af trakten kring Hammarby bruk, som doktor TH. NORDSTROM sommaren 1871 utförde såsom min medhjelpare vid rekognoseringen af bladet »Nora», iakttog han på Järlehyttans mark, vid pass 1 mil nordost från Nora stad, på en numera odlad mark, der förut varit kärr, en egendomlig bildning, som han vid mitt besök förevisade. I jordytan låg här ett lager af myrmalm vid pass 20 fot i diameter. Det var till större delen fast och sammanhängande, men